

METODOLOŠKO POJASNILO

Janja Kalin, Marjana Klinar, Tatjana Škrbec

SATELITSKI RAČUNI ZA IZOBRAŽEVANJE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Satelitski računi za izobraževanje, 2018–2020, Slovenija, letno (Prva objava/Elektronska objava)

September 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	8
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	10
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov je ocena proizvodnje in izdatkov ter opis transakcij za področje izobraževanja in usposabljanja. Ti podatki so tako tudi podlaga za oceno letnih vlaganj v človeški kapital, izraženih kot vsota izdatkov za izobraževanje in usposabljanje. Tabele prikazujejo vrednost ponudbe in porabe, financiranje in strukturo izdatkov ter stroškov izobraževanja in usposabljanja; razdeljene so po institucionalnih sektorjih ter namenih (vrstah) izobraževanja in usposabljanja. Objavljeni podatki so prikazani v tekočih cenah. V prikaz so poleg monetarnih vključeni tudi nemonetarni podatki o izobraževanju in usposabljanju.

Podatke objavljamo kot eksperimentalne, ker je raziskovanje novo in se merski instrumenti ter metodologija za pripravo podatkov in izračun kazalnikov še razvijajo.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)

Izračuni temeljijo na metodoloških usmeritvah za pripravo satelitskih računov za izobraževanje in usposabljanje: »Satellite account for education and training: Compilation guide« (SAET), pripravljenih v okviru Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo.

Omenjene metodološke usmeritve temeljijo na definicijah in načelih Evropskega sistema računov - ESA 2010. Upoštevano je tudi mednarodno delo na področju izobraževanja (Unescova metodologija računov za izobraževanje; priročnik UNESCA, OECD-ja in Eurostata (UOE) o konceptih, definicijah in klasifikacijah za zbiranje podatkov o formalnem izobraževanju iz 2016).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so transakcije ekonomskih subjektov, povezane z izobraževanjem in usposabljanjem na ozemlju Slovenije. Transakcije so opazovane z vidika ponudbe na domačem trgu (proizvodnja in uvoz), porabe (vmesna potrošnja, končna potrošnja, investicije, izvoz), strukture stroškov ter virov financiranja. Podani so tudi nekateri nemonetarni podatki.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Zajete so institucionalne enote vseh sektorjev gospodarstva v zvezi z dejavnostjo izobraževanja in usposabljanja.

V obračun so zajete vse enote v skladu s konceptom proizvodnje po Sistemu nacionalnih računov (SNR) in Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov (ESR). Dodatno so vključene tudi transakcije, povezane z organizacijo in izvedbo lastnih programov izobraževanja in usposabljanja zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah.

Gre za popolni zajem.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki so letni, za obdobje 2018–2020 in so se zbrali eksperimentalno v raziskovanju Satelitski računi za izobraževanje (SARI).

Uporabljeni so bili različni administrativni viri, rezultati obstoječih statističnih raziskovanj in druge informacije.

Glavni viri podatkov za ocene vrednosti ponudbe, porabe in virov financiranja:

- zaključni računi podjetij in drugih organizacij, ki jih pridobimo od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve,
- bilanca posebnega dela proračuna RS in analitični podatki odhodkov občinskih proračunov za programe izobraževanja, ki jih pridobimo od Ministrstva za finance,
- statistike nacionalnih računov,
- statistike izobraževanja,
- drugi administrativni viri in statistične informacije.

Osnovni viri podatkov za oceno izdatkov podjetij za lastne programe usposabljanja zaposlenih:

- Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih (ŠOL-ZAP),
- Stroški dela (ZAP-SD),
- Struktura delovnega časa (ZAP-SDČ),
- Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP),
- indeksi stroškov dela,
- indeksi cen življenjskih potrebščin.

Viri podatkov za nemonetarne kazalnike povezane z izobraževanjem in usposabljanjem:

- Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev (SEL-SOC),
- Udeleženci predterciarnega izobraževanja in tisti, ki so izobraževanje na teh ravneh končali (ŠOL-DOTERC),
- Vpis študentov v višješolsko in visokošolsko izobraževanje (ŠOL-ŠTUD),
- Diplomanti višješolskega in visokošolskega izobraževanja (ŠOL_DIPL-TERC),
- Zaposleni v formalnem izobraževanju (ŠOL-KADRI),
- Delovno aktivno prebivalstvo po registrskih virih, strukturni podatki,
- Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP).

6 DEFINICIJE

Nameni (vrste) izobraževanja in usposabljanja

Predšolska vzgoja in izobraževanje predstavlja vzgojo in izobraževanje otrok v vrtcih (prvo in drugo starostno obdobje). Upoštevana je dejavnost vrtcev v celoti, poleg dejavnosti izobraževanja je vključena tudi varstvena komponenta.

Osnovnošolsko izobraževanje vključuje izobraževanje od 1. do 9. razreda osnovne šole.

Srednješolsko izobraževanje predstavlja izobraževanje v programih nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in srednjega splošnega izobraževanja.

Terciarno izobraževanje je povezano s programi višješolskega strokovnega in visokošolskega izobraževanja 1., 2. in 3. stopnje.

Izobraževanje na področju kulture, športa in rekreacije vključuje dejavnosti izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja na področju športa in rekreacije ter na področju kulture in umetnosti.

Drugo izobraževanje in poklicno usposabljanje vključuje dejavnosti vozniških šol, druge nerazvrščene programe izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja, pomožne dejavnosti s področja izobraževanja ter programe usposabljanja in varstva otrok s posebnimi potrebami.

Lastni notranji programi podjetij za usposabljanje zaposlenih vključujejo dejavnost izobraževanja v podjetjih (tržni in netržni proizvajalci), povezano s pripravo in izvedbo lastnih programov poklicnega usposabljanja svojih zaposlenih.

Prve štiri kategorije so v statistikah izobraževanja opredeljene kot formalno, stopenjsko izobraževanje, preostale pa kot neformalno oz. nestopenjsko izobraževanje.

V tabelah so kot posebna kategorija prikazani tudi **z izobraževanjem povezani izdelki/storitve in administrativne storitve**, ki jih ni bilo mogoče razporediti po posameznih vrstah (namenih) izobraževanja in usposabljanja. Vključujejo izdatke, povezane z izdelki in storitvami, ki podpirajo izvajanje izobraževanja in usposabljanja oziroma so potrebni pri vključenosti v izobraževalni proces (npr. izdatki za šolske knjige, delovne zvezke, druge šolske potrebščine, računalnike). Izdatki za prevoze, prehrano, namestitve/bivanje niso vključeni, ker niso neposredno povezani z izvajanjem izobraževanja in usposabljanja.

Institucionalni sektorji

Institucionalne enote se združujejo v sektorje po vrsti proizvajalcev ter na podlagi njihove glavne dejavnosti in funkcije, ki kažeta njihovo gospodarsko

vedenje.

Sektor država zajema vse institucionalne enote, ki so netržni proizvajalci (to pomeni, da je njihova proizvodnja namenjena individualni in kolektivni potrošnji) in se financirajo z obveznimi plačili enot, ki pripadajo drugim sektorjem, in institucionalne enote, ki se ukvarjajo s prerazdeljevanjem nacionalnega dohodka in premoženja. Sestavljajo ga podsektorji **centralna država, lokalna država** in skladi socialne varnosti.

Sektor gospodinjstva sestavljajo posamezniki ali skupine posameznikov kot potrošniki in kot podjetniki, ki proizvajajo tržno blago ter nefinančne in finančne storitve (tržni proizvajalci).

Sektor nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), sestavljajo nepridobitne institucije, ki so ločene pravne osebe in opravljajo storitve za gospodinjstva ter so zasebni netržni proizvajalci. Njihovi glavni viri so prostovoljni prispevki gospodinjstev kot potrošnikov v denarju ali naravi, plačila države in dohodki od lastnine. NPISG so na primer sindikati, strokovna in znanstvena združenja, politične stranke, verske skupnosti, kulturna društva, športni klubi, dobrodelne ustanove ipd.

Ostali sektorji (tržni proizvajalci), ki jih sestavljajo nefinančne in finančne družbe. To so institucionalne enote, ki so neodvisne pravne osebe in tržni proizvajalci, njihova glavna dejavnost pa je proizvodnja blaga in storitev.

Sektor tujina sestavljajo tiste nerezidenčne enote, ki izvajajo transakcije z rezidenčnimi institucionalnimi enotami ali imajo druge gospodarske povezave z rezidenčnimi enotami. V sektor tujina so vključene tudi institucije EU in mednarodne organizacije.

Transakcije določa ESR 2010:

Proizvodnja je vrednost proizvodov in storitev, proizvedenih v okviru proizvodne enote v koledarskem letu. Vključuje proizvodnjo, namenjeno za prodajo na trgu, proizvodnjo za lastno končno potrošnjo ter drugo netržno proizvodnjo. Vrednotena je v osnovnih cenah. Osnovna cena je vrednost, ki jo prejme proizvajalec od kupca za enoto proizvedenega proizvoda ali storitve, od katere so odšteti vsi davki, prištete pa subvencije na proizvode, ki se nanašajo na to enoto.

Vmesno potrošnje sestavljajo blago in storitve, ki se kot stroški proizvodnje (inputi) potrošijo v proizvodnem procesu, ne vključuje pa osnovnih sredstev, katerih potrošnja je prikazana kot potrošnja stalnega kapitala. Blago in storitve se v proizvodnem procesu ali preoblikujejo ali porabijo.

Bruto investicije v osnovna sredstva sestavljajo pridobitve (nabave) novih in rabljenih osnovnih sredstev, zmanjšane za odtujitve (prodaje) rabljenih osnovnih sredstev in povečane za stroške transakcij rabljenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva vključujejo tudi proizvode intelektualne lastnine.

Sredstva za zaposlene so celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga delodajalec plača zaposlenemu v zameno za opravljeno delo v obračunskem

obdobju. Vsebujejo bruto plače in osebne prejemke zaposlenih ter prispevke delodajalcev za socialno varnost zaposlenih. Prispevki delodajalcev za socialno varnost vključujejo dejanske prispevke delodajalcev (obvezne in prostovoljne) in pripisane prispevke delodajalcev. Pripisani prispevki vključujejo vsa od delodajalca izplačana nadomestila plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, ipd. Osebne prejemke zaposlenih sestavljajo tudi denarna nadomestila zaposlenim za hrano, prevoz na delo in z dela ter regres za letni dopust.

Davki na proizvode so davki, ki se plačujejo na enoto določenega proizvoda ali storitve in se obračunajo, ko je blago proizvedeno, prodano ali uvoženo (davek na dodano vrednost, trošarine, uvozne dajatve ter drugi posebni davki na proizvode in transakcije).

Drugi davki na proizvodnjo obsegajo vse davke, ki bremenijo podjetja zaradi njihovega ukvarjanja s proizvodnjo, ne glede na količino ali vrednost proizvedenega ali prodanega blaga in storitev. Drugi davki na proizvodnjo se lahko plačujejo na zemljišča, osnovna sredstva ali delovno silo, zaposleno v proizvodnem procesu, ali na določene dejavnosti ali transakcije.

Subvencije so tekoča nepovratna plačila države ali institucij EU rezidenčnim proizvajalcem, s katerimi naj bi te vplivale na raven njihove proizvodnje, na njihove cene ali na nadomestila proizvodnim dejavnikom. Subvencije so dveh vrst. **Subvencije na proizvode** so subvencije, ki se plačujejo na enoto proizvoda ali storitve. Plačujejo se lahko ob proizvodnji, prodaji ali uvozu proizvoda ali storitve. **Druge subvencije na proizvodnjo** vključujejo ostale subvencije, ki jih podjetje lahko dobi od države zaradi vključevanja v proizvodnjo.

Transfere sestavljajo drugi tekoči in kapitalski transferi ter štipendije. **Drugi tekoči transferi** zajemajo neto premije neživiljenjskega zavarovanja, tekoče transfere v okviru države, tekoče mednarodno sodelovanje, raznovrstne tekoče transfere in lastna sredstva EU. **Kapitalski transferi** zahtevajo, da vsaj ena stranka v transakciji pridobi ali odtuji sredstvo ali sredstva. Sestavljajo jih investicijske podpore in drugi kapitalski transferi.

Izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki rezidenčnih institucionalnih enot za blago ali storitve, ki se uporabljajo za neposredno zadovoljevanje individualnih potreb ali želja ali kolektivnih potreb članov skupnosti. Izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev, neprofitnih institucij gospodinjstev (NPISG) in države.

Ponudba je seštevek domače proizvodnje v osnovnih cenah, uvoza in neto davkov na proizvode (davki zmanjšani za subvencije).

Poraba je seštevek izdatkov za končno potrošnjo, vmesne potrošnje in izvoza.

Tabele satelitskih računov za izobraževanje:

Monetarne tabele satelitskih računov za izobraževanje

- Proizvodnja izobraževanja in usposabljanja po sektorju ponudnika ter namenu (vrstah) izobraževanja in usposabljanja;
- Izdatki za izobraževanje in usposabljanje po sektorju porabnika in namenu (vrstah) izobraževanja in usposabljanja;

- Financiranje izobraževanja in usposabljanja po sektorju financiranja ter namenu (vrstah) izobraževanja in usposabljanja;
- Struktura stroškov izobraževanja in usposabljanja po namenu (vrstah) izobraževanja in usposabljanja, sektorju in kategoriji porabe.

Prvi dve tabeli temeljita na tabelah ponudbe in porabe ter predstavljata na eni strani vrednost proizvodnje oz. ponudbe izobraževanja in usposabljanja, razčlenjeno po vrsti proizvajalca oz. ponudnika (netržni – centralna in lokalna država ter NPISG, tržni proizvajalci v izobraževalni dejavnosti, drugi tržni proizvajalci, uvoz) in na drugi strani porabo, to je končno potrošnjo države (centralne in lokalne), NPISG in gospodinjstev ter vmesno potrošnjo domačih sektorjev in izvoz. Prikazane so tudi investicije v osnovna sredstva v izobraževalnih dejavnostih.

Tabela financiranja prikazuje, kako različni sektorji (centralna, lokalna država, NPISG, gospodinjstva, ostali domači sektorji, tujina) financirajo izobraževalne aktivnosti po posameznih namenih (vrstah) izobraževanja in usposabljanja, ter vrsto finančnih tokov (direktno financiranje – končna/vmesna potrošnja ali transfer).

Tabela strukture stroškov pokaže stroškovne elemente, povezane z domačimi izobraževanjem; vključuje posamezne kategorije stroškov.

Dodatne nemonetarne tabele

Kot dopolnitev monetarnih tabel so v prikaz vključene tudi naslednje tabele s fizičnimi kazalniki (izpolnjene s podatki, povezanimi z izobraževanjem in usposabljanjem iz obstoječih statističnih raziskovanj):

- Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po doseženi izobrazbi, spolu in starostnih skupinah;
- Udeleženci in učitelji oz. akademsko osebje (terciarno izobraževanje), prilagojeni koledarskemu (finančnemu) letu, po ravneh formalnega izobraževanja;
- Prebivalci, stari 15 do 64 let, ki so bili v zadnjih štirih tednih vključeni v izobraževanje in usposabljanje, po vrsti izobraževanja in usposabljanja, spolu in starostnih skupinah;
- Diplomanti terciarnega izobraževanja po vrsti in področju izobraževanja (KLASIUS-P-16, 1. raven) ter spolu;
- Delovno aktivno prebivalstvo po skupinah poklicev (SKP-08), doseženi izobrazbi in spolu.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki so prikazani po institucionalnih sektorjih, kot jih določa Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev (SKIS):

<http://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično uredimo z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Podatke urejamo na makro ravni (z metodo kontrole agregatov). Napake, odkrite na makro ravni, se popravljajo na mikro ravni.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#)

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Podatke iz različnih administrativnih in statističnih virov obdelamo v skladu z metodologijo ESA 2010.

Administrativne vire povezujemo na podlagi identifikacijskih števil.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [BDP in nacionalni računi](#) – Satelitski računi - Satelitski računi za izobraževanje. Podatke objavljamo v obliki absolutnih

vrednosti (mio EUR) in v tekočih cenah hkrati po vrstah transakcij, kot jih določa ESR 2010, po klasifikaciji SKIS in po namenih izobraževanja. Objavljamo tudi nemonetarne podatke o izobraževanju in usposabljanju.

- Prva objava (BDP in nacionalni računi – Satelitski računi - Satelitski računi za izobraževanje): »Eksperimentalna objava: Satelitski računi za izobraževanje, 2018-2020«.
- Elektronska objava (BDP in nacionalni računi – Satelitski računi za izobraževanje): »Eksperimentalna objava: Satelitski računi za izobraževanje, 2018–2020«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljeni podatki so rezultat eksperimentalnega zbiranja in jim ne določamo statusa »začasni/končni«.

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni – na podlagi nepopolnega zajema – kot manj natančni.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Satellite Account for Education and Training SAET <https://unece.org/DAM/stats/publications/2020/ECECESSTAT20201.pdf>

- European System of Accounts ESA2010
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>
- UOE data collection on formal education
https://circabc.europa.eu/sd/a/849a866e-d820-4006-a6af-21cb1c48626b/UOE2016manual_12072016.pdf